

INGLIZ TILI AMALIY MASHG'ULOTLARIDA TIBBIY LEKSIKANI SHAKLLANTIRISHNING INNOVATSION USULLARI

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti
Xorijiy tillar kafedrasi v.b dotsenti
Raximova Nigora Atakulovna
raximovanigora2103@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada ingliz tili amaliy mashg'ulotlarida tibbiy leksikani shakllantirishning innovatsion usullari o'rganildi. Tadqiqotda talabalarning kasbiy so'z boyligi va terminlarni kontekst asosida qo'llash qobiliyatini rivojlantirishda interfaol va texnologik yondashuvlarning samaradorligi tahlil qilindi. Natijalar innovatsion metodlarning lingvistik va kommunikativ kompetensiyani oshirishda muhimligini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: Tibbiy leksika, innovatsion metodlar, ingliz tili amaliy mashg'ulotlari, interfaol metodlar.

Kirish

Zamonaviy tibbiyot ta'limi talabalarning kasbiy va lingvistik kompetensiyasini bir vaqtda rivojlantirishni talab qiladi. Bo'lajak shifokorlar ingliz tilini bilishi kasbiy adabiyotlarni o'qish, xalqaro konferensiyalarda ishtirok etish va bemor bilan samarali muloqot qilish imkonini beradi.

An'anaviy metodlar – lug'at yodlash, grammatik mashqlar va passiv darslar – ko'pincha talabalarning amaliy nutq va kasbiy terminlarni kontekstda qo'llash ko'nikmalarini shakllantirishga yetarli darajada ta'sir qilmaydi. Shu sababli, ingliz tili amaliy mashg'ulotlarida innovatsion metodlar: interfaol mashg'ulotlar, rol o'yinlari, simulyatsiyalar, multimedia resurslari va elektron platformalar talabalarning tibbiy leksikani samarali o'zlashtirishiga yordam beradi.

Ushbu tadqiqotning maqsadi – ingliz tili amaliy mashg'ulotlarida tibbiy leksikani shakllantirishda innovatsion usullarning pedagogik samaradorligini aniqlash va ularni amaliy darslarda tatbiq etish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish. An'anaviy yondashuvlar, ya'ni lug'at yodlash, grammatik mashqlar va passiv darslar, ko'pincha talabalarning amaliy nutq va tibbiy terminlarni kontekst asosida qo'llash ko'nikmalarini rivojlantirishga yetarli darajada yordam bermaydi. Shu sababli, til o'qitishda innovatsion yondashuvlar – interfaol mashg'ulotlar, rol o'yinlari, simulyatsiyalar, multimedia resurslari va elektron platformalar – muhim vosita sifatida e'tirof etiladi.

Innovatsion metodlar talabalarning bilim olish jarayonida faolligini oshiradi, ularni muammolarni hal qilishga rag'batlantiradi, jamoaviy ish va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradi. Bundan tashqari, ular darsni qiziqarli va motivatsion qiladi, talabalarning tibbiy leksikani tezroq va samarali o'zlashtirishiga yordam beradi.

Shu nuqtai nazardan, ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi – ingliz tili amaliy mashg'ulotlarida tibbiy leksikani shakllantirishda innovatsion usullarning pedagogik samaradorligini aniqlash va ularni amaliy darslarda tatbiq etish bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqishdir. Tadqiqot quyidagi vazifalarni o'z ichiga oladi:

1. Innovatsion metodlar va ularning tibbiy leksikani shakllantirishdagi pedagogik imkoniyatlarini tahlil qilish.

2. Talabalar bilan tajriba o'tkazish orqali metodlarning samaradorligini aniqlash.

3. Natijalar asosida ingliz tili amaliy mashg'ulotlarida innovatsion yondashuvlarni qo'llash bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish.

Metodlar

Tadqiqot Toshkent shahridagi oliy tibbiyot muassasasida 2024–2025 o'quv yili davomida olib borildi. Tadqiqot ishtirokchilari 2–3-bosqich tibbiyot yo'nalishi talabalari bo'lib, jami 60 nafarni tashkil etdi. Talabalar bilim darajasi va lingvistik tayyorgarlik bo'yicha tenglashtirilgan holda ikki guruhga ajratildi: tajriba guruhi (30 nafar) va nazorat guruhi (30 nafar).

Nazorat guruhi talabalari an'anaviy yondashuv asosida – lug'at va grammatika mashqlari orqali – dars olib bordi. Tajriba guruhi esa quyidagi innovatsion metodlar asosida ta'lim oldi:

- Interfaol mashg'ulotlar va guruh ishlari: klinik vaziyatlarni muhokama qilish va muammolarni hal qilish.
- Rol o'yinlari va simulyatsiyalar: bemor-shifokor vaziyatlarini sahnalashtirish orqali kasbiy lug'atni amalda qo'llash.
- Multimedia resurslari va elektron platformalar: interaktiv darslar, testlar va termin mashqlari.
- Prezentatsiya va loyiha ishlari: talabalarning mustaqil tadqiqot va tahlil qobiliyatini rivojlantirish.

Baholash vositalari: diagnostik testlar, yozma va og'zaki mashqlar, so'rovnomalar va pedagogik kuzatuvlar. Olingan ma'lumotlar kvantitativ va sifat jihatdan tahlil qilindi.

Metod nomi Tavsif va qo'llanishi Maqsadi va pedagogik ahamiyati

Guruh ishlari Talabalar kichik guruhlariga bo'linib klinik vaziyatlarni muhokama qiladi. Jamoaviy ish, muloqot va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish.

Rol o'yinlari Talabalar bemor-shifokor vaziyatlarini sahnalashtiradi. Amaliy nutq va kasbiy lug'atni kontekst asosida qo'llash qobiliyatini shakllantirish.

Muammoli vaziyatlarni tahlil qilish Talabalar kasbiy kontekstda yuzaga keladigan muammolarni aniqlab, yechim topadi. Tahliliy fikrlash va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirish.

Prezentatsiyalar Talabalar mavzu bo'yicha tadqiqot olib, natijalarni guruh oldida taqdim etadi. Mustaqil fikrlash, tadqiqot qobiliyati va muloqot ko'nikmalarini oshirish.

Loyiha ishlari Talabalar biror kasbiy yoki ilmiy mavzu bo'yicha loyiha ishlab chiqadi. Kreativ fikrlash va amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish.

Multimedia va elektron platformalar Interaktiv mashqlar, video va audio materiallar orqali termin va iboralarni o'rganish. Mustaqil o'rganish va terminlarni amalda qo'llash qobiliyatini oshirish.

Natijalar

Tajriba guruhi talabalari innovatsion metodlar yordamida tibbiy leksikani an'anaviy metodlar bilan ta'lim olgan nazorat guruhi talabalariga nisbatan sezilarli darajada rivojlantirdi. Amaliy mashg'ulotlarda talabalarning terminlarni kontekst asosida to'g'ri qo'llashi, klinik vaziyatlarda amaliy nutq ko'nikmalarini rivojlantirishi va bemor bilan muloqot qobiliyati yaxshilanishi kuzatildi. Multimedia va elektron resurslardan foydalanish talabalarning mustaqil o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshirdi. Prezentatsiya va loyiha ishlari esa talabalarning tahliliy fikrlash, ma'lumotni tizimli ravishda taqdim etish va guruh bilan samarali ishlash qobiliyatini rivojlantirdi. So'rovnoma natijalari interfaol va innovatsion metodlar talabalarning darsga qiziqishini oshirishini ko'rsatdi. Multimedia resurslari va elektron platformalardan foydalanish talabalarning mustaqil o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshirdi, termin mashqlarini takrorlash va mustahkamlash jarayonini soddalashtirdi. Prezentatsiya va loyiha ishlari esa talabalarning tadqiqot qilish, natijalarni tizimli taqdim etish va amaliy ko'nikmalarni mustahkamlash qobiliyatini kuchaytirdi.

So'rovnomalar va pedagogik kuzatuvlar natijalari interfaol va innovatsion metodlar talabalarning darsga qiziqishini oshirishini, faollik bilan ishtirok etishini va amaliy mashqlarda yuqori darajada qatnashishini ko'rsatdi. Nazorat guruhi esa an'anaviy yondashuv asosida o'qiganligi sababli amaliy nutq va terminlarni kontekstda qo'llashda pastroq natija ko'rsatdi.

Umuman olganda, tadqiqot innovatsion va interfaol metodlarning ingliz tili amaliy mashg'ulotlarida tibbiy leksikani shakllantirishda yuqori samaradorlikka ega ekanligini, talabalarning lingvistik, kommunikativ va kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda muhimligini tasdiqladi.

Muhokama

Olingan natijalar innovatsion metodlarning tibbiy leksikani shakllantirishda samarali ekanligini tasdiqlaydi. Rol o'yinlari va simulyatsiyalar talabalarga kasbiy kontekstda termin va iboralarni qo'llash imkonini beradi. Multimedia resurslar va elektron platformalar esa talabalarning mustaqil o'rganish jarayonini rag'batlantiradi. Prezantatsiya va loyiha ishlari amaliy nutq va kommunikativ ko'nikmalarni mustahkamlaydi.

Biroq, interfaol va innovatsion metodlarning samarali ishlashi o'qituvchining metodik malakasi va darslik hamda texnologik resurslar yetarliligiga bog'liq. Shu sababli, pedagogik va texnologik tayyorgarlikni oshirish muhim hisoblanadi. Guruh ishlari va muammoli vaziyatlarni tahlil qilish talabalarning jamoaviy fikrlash va analitik qobiliyatlarini rivojlantirdi. Talabalar klinik vaziyatni birgalikda muhokama qilib, turli yechimlarni taklif qilishdi va ularni muloqot jarayonida to'g'ri izohlashga muvaffaq bo'ldilar. Bu, ayniqsa, murakkab tibbiy terminlarni kontekst asosida ishlatish ko'nikmasini oshirdi.

Multimedia va elektron platformalardan foydalanish talabalarning mustaqil o'rganish qobiliyatini kuchaytirdi. Video va audio materiallar, interaktiv termin mashqlari va elektron testlar talabalarga o'z bilimni mustahkamlash va nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lash imkonini berdi. Shuningdek, prezentatsiya va loyiha ishlari talabalarning tadqiqot va analitik qobiliyatlarini oshirdi, natijalarni tizimli ravishda taqdim etish va guruh oldida ifoda etish ko'nikmalarini mustahkamladi.

Biroq, tadqiqot shuni ko'rsatdiki, innovatsion metodlarning samarali ishlashi o'qituvchining metodik malakasi, darslik va o'quv-uslubiy materiallarning yetarliligi, shuningdek texnologik vositalardan samarali foydalanishga bog'liq. Shu sababli, pedagogik tayyorgarlik va resurslarni to'g'ri ta'minlash muhim hisoblanadi.

Umuman olganda, muhokama natijalari interfaol va innovatsion metodlarning talabalarning lingvistik, kommunikativ va kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda muhim pedagogik vosita ekanligini tasdiqladi. Bu metodlar dars jarayonini qiziqarli va motivatsion qiladi, talabalarning amaliy ko'nikmalarini samarali shakllantiradi va kelajakdagi kasbiy faoliyatga tayyorlaydi.

Xulosa va tavsiyalar

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, innovatsion va interfaol metodlar ingliz tili amaliy mashg'ulotlarida tibbiy leksikani shakllantirishda yuqori samaradorlikka ega. Talabalar rol o'yinlari, guruh ishlari, simulyatsiyalar, multimedia resurslari va prezentatsiyalar yordamida kasbiy termin va iboralarni real kontekstda qo'llashni o'rganishdi. Shu bilan birga, talabalarning amaliy

nutq, muloqot va tahliliy fikrlash ko'nikmalari sezilarli darajada rivojlandi, darsga motivatsiyasi oshdi va mustaqil o'rganish qobiliyati kuchaydi.

Tajriba guruhi talabalari nazorat guruhi bilan solishtirganda terminlarni kontekst asosida to'g'ri ishlatish, klinik vaziyatlarni tahlil qilish va bemor bilan samarali muloqot qilishda ancha yuqori natija ko'rsatdi. Misol uchun, rol o'yinlari jarayonida talabalar bemorning shikoyatlarini tinglab, tegishli diagnostik va terapevtik terminlarni to'g'ri ishlatib, muammoni aniqlab bera oldilar. Prezentatsiya va loyiha ishlari esa talabalarning tadqiqot qilish, natijalarni tizimli ravishda taqdim etish va guruh bilan samarali ishlash ko'nikmalarini mustahkamladi.

Shu asosida quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi:

1. Ingliz tili amaliy mashg'ulotlarida interfaol va innovatsion metodlarni keng qo'llash, jumladan rol o'yinlari, guruh ishlari, simulyatsiyalar va prezentatsiyalar orqali talabalarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish.

2. Darslarni klinik vaziyatlar, tibbiy matnlar va bemor-shifokor kontekstlari asosida tashkil etish, talabalarga termin va iboralarni real sharoitda qo'llash imkonini yaratish.

3. O'qituvchilarni interfaol va innovatsion metodlar bo'yicha muntazam malaka oshirish kurslariga jalb qilish, pedagogik va metodik kompetensiyani rivojlantirish.

4. Multimedia resurslar, elektron platformalar va interaktiv mashqlardan foydalanish orqali dars jarayonini qiziqarli va samarali qilish.

5. Kelgusida innovatsion metodlarning samaradorligini turli tibbiy mutaxassisliklar bo'yicha o'rganish va talabalarning individual ehtiyojlariga moslashtirish.

Umuman olganda, innovatsion va interfaol metodlar tibbiy leksikani shakllantirishda talabalarning lingvistik, kommunikativ va kasbiy tayyorgarligini rivojlantirishda samarali vosita sifatida e'tirof etiladi va tibbiyot ta'limi jarayonida keng joriy etilishi maqsadga muvofiqdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Richards J. C., Rodgers T. S. Til o'qitishdagi yondashuvlar va metodlar. – Kembrij: Cambridge University Press, 2014.
2. Harmer J. Ingliz tilini o'qitish amaliyoti. – London: Longman, 2015.
3. Nation I. S. P. Chet tilida lug'at o'rganish. – Kembrij: Cambridge University Press, 2013.
4. Coyle D., Hood P., Marsh D. CLIL: Mazmun va tilni integratsiyalash. – Kembrij: Cambridge University Press, 2010.
5. Brown H. D. Til o'rganish va o'qitish prinsiplari. – San-Fransisko: Pearson, 2007.

6. Willis J. Vazifaga asoslangan o'qitish uchun ramka. – London: Longman, 2007.